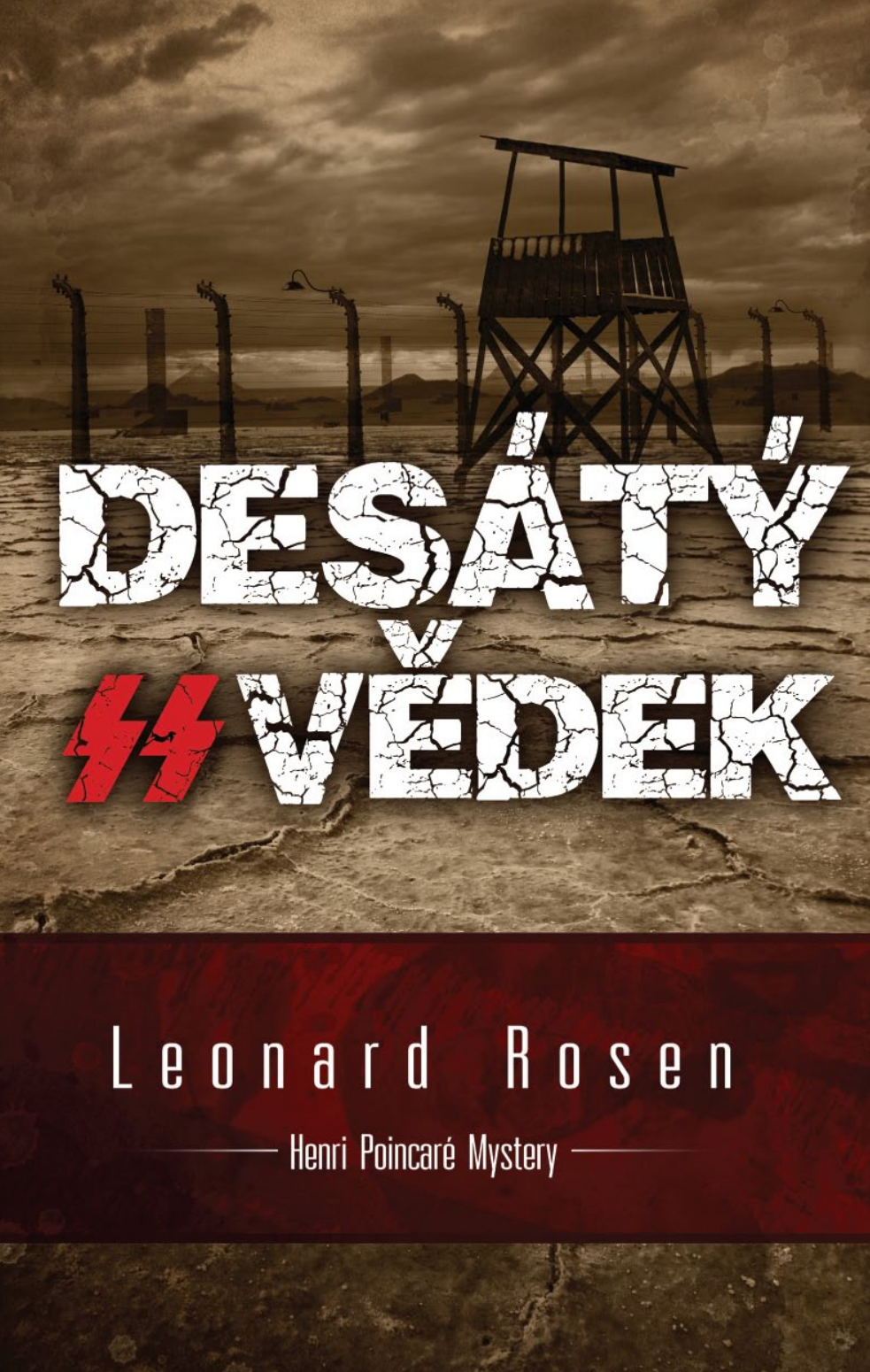

DESÁTÝ V VĚDĚK

Leonard Rosen

— Henri Poincaré Mystery —

DESÁTÝ // VĚDEK

Leonard Rosen

2014

Copyright © 2013 by Leonard Rosen
Translation © 2014 by Dalibor Míček
Cover design © 2014 by GALATEA

Všechna jména, místa a události v tomto románu jsou fiktivní
a jsou dílem autorovy fantazie. Jakákoliv podobnost se skutečnými událostmi,
místy nebo osobami, ať už žijícími či nikoliv, je čistě náhodná.

Veškerá práva vyhrazena.

Žádná část tohoto díla nesmí být reprodukována ani elektronicky šířena
bez předchozího písemného souhlasu majitele práv.

Z anglického originálu THE TENTH WITNESS,
vydaného nakladatelstvím The Permanent Press,
Sag Harbor, NY 2013,
přeložil Dalibor Míček
Sazba: Karel Kaltrop

Vydání první v elektronické podobě
Vydalo Nakladatelství GALATEA, s.r.o.,
v říjnu 2014

ISBN 978-80-87910-52-8

Věnováno Lindě

Navzdory lidem pořád věřím v člověka

ELIE WIESEL, *Otevřené srdce*

ČÁST I

O každých Vánocích mně můj přítel a bývalý obchodní partner posílá košík hrušek. A s každou zásilkou přijde lístek, který obsahuje tutéž nevyřčenou otázku, vyvedenou stejným provokativním, vlevo nakloněným rukopisem: „Stačí říct, Henri. Tvůj stůl na tebe čeká. Vše nejlepší, A. C.“

Pomyšlení, že by mě Alec chtěl i po tolika letech zpátky, mi lichotí. Peníze by se mi hodily a bez těch dlouhých období mimo domov i bez násilí a obav, které jsou s policejní prací nevyhnutelně spjaty, bych se snadno obešel. Ale podnikání mi nikdy k srdci nepřiřostlo. V průběhu oněch let jsem odmítal zakázky, které mě urážely. Přijímal jsem klienty, kteří si sotva vydělali na nájemné, natož aby nám mohli platit. Občas jsme se s Alekem kvůli tomu hádali. Věřím, že nakonec by náš podnik kvůli tomu, co Alec přiléhavě označoval jako mou agresivní naivitu, zkrachoval.

Jednou jsem naznačil, že odejdu z firmy a stanu se knězem. Možná bych to i udělal, kdybych v té době věřil v Boha. Nyní, když v něj věřím, jsem již příliš starý – což je jenom dobře, protože dnes již vím, do jaké míry člověk podlehl zkáze, a pokládám za pošetilé, dokonce za nebezpečné, držet se náhledu na svět, jak mi ho vštípila nedělní škola. Kromě toho by ze mě byl mizerný kněz.

Nakonec to dopadlo tak, že jsem vyměnil firmu Poincaré & Chin Consulting Engineers za Interpol. Odešel jsem právě

včas, abych si udržel drahého přítele a iluzi, že jsme s Alekem mohli prosperovat. A co je ještě lepší, každý prosinec sedáváme s Claire u našeho farmářského stolu a pochutnáváme si na vynikajícím sezónním ovoci. Je zázrakem moderního věku moci v prosinci jíst anjouské hrušky. Zakousnu se a rázem se ocitnu v zahradě ve stínu And, kde tyto klenoty rostou.

Je Štědrý večer a moje vnoučata konečně spí. Claire dřímá u krbu. Před chvílí se zavrtěla a řekla: „Lásko, jdi si lehnout.“ Políbili jsme se a já jí zakryl nohy dekou. Znovu odplula do náruče spánku.

Venku přikryly vinice peřiny zmrzlého sněhu. S Alekovým lístkem před sebou se znovu zamýšlím nad jeho dobře míněnou nabídkou. Jinými slovy si v duchu znovu přehrávám události onoho léta a ptám se sám sebe: Vybral jsem si dobře? Vybíral jsem od té doby dobře? Musím odpovědět naprosto upřímně. A pokud bude odpověď znít *ne*, napíšu svému příteli a požádám ho, aby oprášil mou starou židli.

A on by to udělal.

Začínám tedy stejně, už třicet let. Začínám tělem muže, který plave obličejem dolů v neklidných vodách u ostrova Terschelling. Vidím jej, jak bojuje s přílivovou vlnou, která se valí od Severního moře a neúnavně cválá k pobřeží. Muž ví, že se blíží a že jí nemůže uniknout. Voda mu stoupá k pasu, ke krku, ke rtům. Jistě je smířen se smrtí. Ale proč s ní potom bojuje? Plave, dokud mu nedojdou síly, pak se potopí. Oči mu vylézají z důlků, svaly na krku se napínají a pak to přichází – první nádech pod hladinou. Ledová slaná voda mu ochromuje hrtan a průdušnice již nezvládá chránit plíce. Mozek trpící nedostatkem kyslíku nutí tělo znovu se nadechnout. Další laryngální křeče, nyní již slabší. Voda vniká do plic. Při pátém cyklu nastává konec.

A svět se ho ke svému štěstí nadobro zbavil.

2

V červnu 1977 vypsala londýnská centrála Lloydovy pojišťovny tendr na návrh, konstrukci a provozování plovoucí potápěčské plošiny v Severním moři. Jejím účelem mělo být vyzdvížení ztraceného pokladu z lodi HMS *Lutine*, legendární britské fregaty, která se za bouře potopila nedaleko holandského pobřeží s tisícovkou zlatých prutů. V roce 1799 vyplatila Lloydova společnost pojistné plnění a stala se právoplatným majitelem vraku. O sto osmdesát let později poskytly nové technologie, jako například stranový skenovací sonar, ředitelům pojišťovny důvod k přesvědčení, že tento pokus o záchranu cenného nákladu by mohl dopadnout lépe než předchozí. A přestože se loď potopila v pouhých šesti metrech hloubky, byla z ní zatím vyzdvížena pouze desetina z celkového množství zlata, jehož cena se v roce 1977 odhadovala na téměř jedenáct milionů liber šterlinků.

Alec a já jsme chtěli vypadnout z kanceláře, a tak jsme se do tendru přihlásili a díky nejnižší nabídce jsme zakázku získali. Byli jsme mladí, ale již jsme si vydobyli uznání, dva čerství inženýři toužící po práci venku. Co mohlo být lákavější než honba za pokladem?

V Rotterdamu jsme koupili starý uhelný nákladní člun, opravili ho a moderně vybavili a koncem května 1978 jsme plavidlo dopravili k vraku *Lutine*, kde bude kotvit celé léto.

Pracovní zatížení bylo úděsné. Den před zahájením záchranné operace jsme si mohli poprvé po mnoha měsících dopřát pár hodin oddechu, a tak jsem se pokusil odlepit Aleka od pracovního stolu a vylákat jej na procházku k Waddenzee, oblasti příbřežních mělčin.

Waddenzee se rozkládá mezi holandskou pevninou a několika takzvanými bariérovými ostrovy, což jsou dlouhé a poměrně široké písčité pásy vytvořené mořskými proudy, větrem a vlnami, a vedoucí rovnoběžně s linií pobřeží. Jedním z těchto ostrovů je Terschelling, k němuž jsme to měli z naší plovoucí základny nejbliž. Dvakrát denně se za odlivu Waddenzee vyprazdňuje do Severního moře a nechává za sebou rozlehlou blátivou bažinu, zřejmě největší slapovou plochu na světě. Přechod z pevniny na kterýkoliv z bariérových ostrovů suchou nohou po mořském dně je holandským národním sportem. Každé léto se této pouti účastní tisíce lidí, často celé rodiny od prarodičů k vnukům, a já jsem se k nim chtěl připojit.

„Za odlivu nehrozí žádné nebezpečí,“ naléhal jsem na Aleka. „Rozhodně ne tehdy, když vyrazíš s některým z registrovaných průvodců. Jsou vybaveni vysílačkami pro spojení mezi plavidly a pevninou. Dokonce jsou domluveni se záchranáři a v případě potřeby si mohou vyžádat helikoptéru. Jak říkám, je to absolutně bezpečné.“

Založil paže na prsou.

„Je to pohodlná procházka,“ pokračoval jsem. „Jen tu a tam bláto a v některých místech voda, ale maximálně po kolena. A po nějakých pěti šesti hodinách dojdeme na Terschelling.“ Podal jsem mu turistickou brožuru s fotografiemi dun a širokých bílých pláží a barvitě jsem mu popsal úvodní etapu výletu, kterou jsem absolvoval předchozího dne, ale on pořád nejevila zájem.

„Bude to vynikající relaxace,“ vynesl jsem poslední trumf. „Víš ještě, co znamená relaxovat?“

Stáli jsme v naší dočasné kanceláři v podkroví čtyřpatrové budovy v Harlingenu na holandském pobřeží. Městečko vypadá spíš jako rybářská vesnice ze šestnáctého století než moderní přístavní centrum. Z okna se nám otevíral zastřený výhled na stěžně lodí zakotvených v rejdě, na strmé střechy kryté pálenými taškami a na otáčející se větrné mlýny.

„Relaxace je jiný termín pro lenost,“ uzemnil mě Alec Chin.

Naše jediné okno kryla jako šedý zákal vrstva špíny a já jsem sotva rozeznal skupinku shromážděnou na nábreží kolem naší průvodkyně. Byla to vysoká dívka a v ruce držela tyč delší než vycházkovou hůl a kratší než rybářský prut. Při mé včerejší vycházce mi vysvětlila, že slouží „k záchraně slabých a ochromených“. Výlet se tak vydařil, že jsem ji pozval na oběd a na procházku městem. A ta se tak vydařila, že jsem se přihlásil na druhou, namáhavější výpravu.

Alec přistoupil ke dveřím a otevřel je. „Na plošině nás čekají ve tři čtvrtě na šest. *Ráno*,“ zdůraznil.

Zazubil jsem se. „Dám ti poslední a nejlepší nabídku. Koupím ti nafukovací kruh. Takový ten co se navléká kolem pasu a vpředu má kachničku. Vyrazíš na mělčinu jako vikingská loď.“

„Pět čtyřicet pět, Henri. A člun odplová od mola o půl hodiny dříve.“

„Naučím se plavat,“ opáčil jsem.

3

Když jsem vylezl z blátivé písčiny na suchou zem, vypadal jsem a cítil se jako stvoření vylézající z prvotního matečného bahna. Vyčerpaný, od hlavy k patě zablácený, a po zakopnutí u slapového kanálu téměř utopený, jsem ztěžka dosedl na židli v restauraci u terschellingského přístavu.

Ze zadu ke mně přistoupila moje průvodkyně Liesel Krausová a pleskla mě po rameni. „Zachránila jsem tě. Tady u Waddenzee to znamená, že platíš pivo.“ Aniž počkala na pozvání, sedla si naproti mně, zavolala na servírku křestním jménem a zvedla dva prsty. „Přežil jsi. Blahopřeju.“

Okázale jsem si zkontroloval hlavu, zda mi pořád sedí na krku.

„Varovala jsem tě, že to není lehký výšlap.“

„Tvrдила jsi, že to bude *výzva*, ne pochod smrti.“

Cítil jsem se mizerně, byl jsem vyčerpaný a na kůži promočený. Hodlal jsem zaplatit pivo, co nejrychleji ho vypít, někde sehnat sprchu a pak se uchýlit na místo, kde bych se mohl v klidu vyspat, nebo zemřít – podle toho, co by nastalo dříve.

Liesel si to pivo bohatě zasloužila, přivedla dvanáct turistů na Terschelling s dovedností a umem hraničářského ovčáka. Na mělčinách se chovala a jednala s dokonalou profesionalitou. Když mluvila s některým výletníkem, očima neustále sle-

dovala ostatní. Každých pár minut přelétla pohledem horizont nebo nahlédla do mapy a porovnávala směr s kompasem. Udržovala nepřetržité rádiové spojení se strážcem majáku. Byla soustředěná, schopná a bystrá. Kromě toho měla dlouhé nohy a kaštanově hnědé vlasy.

Často jsem se přistihl, že na ni obdivně hledím.

Zaplatil jsem promočenou desetiguldenovou bankovkou, z níž jsem pro pobavení okolí napřed vymačkal několik kapek vody. Liesel a servírka se zasmály a já jsem pozvedl půllitr k připitku. „Na mého Mojžíše z bahnitých písčín. Ať žije!“ Když se tentokrát zasmála, všiml jsem si, jak se změnila. Už nemusela nikoho zachraňovat, v ruce držela pivo, společnost jí dělal mladý muž – já! – a ona jako by celá rozkvetla.

„Jestliže jsem Mojžíš, pak Terschelling je Zaslíbená země. O tom teda dost pochybuju.“

„Já bych tu myšlenku na tvém místě nezavrhoval,“ opáčil jsem.

Prohrabal jsem ruksak, až jsem našel fotoaparát, jediný předmět, který jsem prozíravě uložil do vodotěsného obalu, a zamumlal jsem něco v tom smyslu, že by moje děti měly vědět, komu vděčím za záchranu života. Opřel jsem se lokty o stůl, abych pořídil neroztřesený snímek. Doslova jsem se ztrácel v krásném teplém počasí a své nové společnosti.

„Děti?“ nadzvedla obočí.

„*Budoucí* děti,“ upřesnil jsem.

Byli jsme si s Liesel Krausovou úplně cizí, ale ona teď upřela své tmavé oči do mých a pak se zadívala do objektivu, jako bychom byli dlouholetí důvěrní přátelé. Pochybuju, že bych bez minolyty mezi námi ten pohled vydržel. Větrík jí strhl pramínek vlasů do tváře. Chvilí jsem počkal a pak jsem stiskl spoušť fotoaparátu.

„Chtěla bych se na něco zeptat,“ začala vážně. „Včera ses zmínil, že pracuješ na *Lutine*. Víš, že ta loď byla považována za

navždy ztracenou? Píscité mělčiny se zvedají a klesají, nánosy mizí a zase se tvoří. Jsou to zrádné vody. Jak jste ji našli?”

Hledání pokladů miluje snad každý, ale já jsem na plošně pracoval tak dlouho a tak tvrdě, že jsem hovory odváděl k jiným tématům, protože jsem už o vraku nechtěl slyšet ani slovo. Ovšem nyní jsem přímo dychtěl o něm mluvit, protože pokud jsem se fatálně nemýlil, ta dívka o mě měla zájem.

„Domníváme se, že je to *Lutine*.“ Popsal jsem, jak v létě předchozího roku potápěči ve službách Lloydovy pojišťovny objevili balastní zátěž, hromadu kamenů ležících v řadě přibližně na stejných zeměpisných souřadnicích, jaké byly uvedeny v záznamech předchozích záchranných operací. Liesel říkala pravdu, skutečně to byly velmi zrádné vody. V některých letech zanesly bouře lodní vrak nánosem písku a v jiných jej zase odkryly, což vysvětlovalo proměnlivou hloubku mořského dna při různých pokusech o vyzvednutí pokladu. Naši potápěči si byli totožností vraku poměrně jistí, ovšem netroufali si ani odhadovat, kolik písku budeme muset odstranit, abychom se k němu dostali. Moudřejší budeme, až začneme vynášet zlato. Nebo taky ne.

Odložil jsem fotoaparát, ale ona se na mě pořád upřeně dívala.

„Není ten svět divný? Když jsme s mým bratrem Anselmem vyrůstali, snili jsme o *Lutine*. Je to jeden z velkých příběhů z historie ostrova. Jako děti nás sem táta brával každé léto a my jsme polovinu času strávili kopáním na pláži a hledáním pokladu. Na ostrově se nachází masový hrob, do kterého byli pohřbeni námořníci z *Lutine*. A pak se tu najednou ukážeš ty, profesionální hledač pokladů. Anselm bude mít velkou radost.“

Zatímco jsme s Liesel rozmlouvali, příliv stoupal a zaléval mělčinu. Do půl hodiny se mělčina ocitne pod vodou a během dvou hodin tu bude taková hloubka, že vyplují trajekty při-

vážející z pevniny pasažéry a zásoby zboží. Restaurace byla poměrně malá, deset nebo dvanáct stolků a velké terakotové květináče přetékané pelargoniemi a netýkavkami. U kohoutku za kuchyní křičeli dva Norové, kteří ze sebe hadicí smývali bláto. U vedlejšího stolku jeden člen naší skupiny dopil třetí pivo a začal falešně prozpěvovat lidovou píseň.

„Co vlastně děláš?“ zeptal jsem se. Předchozího dne se této otázce vyhýbala stejně usilovně jako já hovoru o *Lutine*.

Čekal jsem. Liesel neodpovídala, ale jistě si uvědomovala, že jí situaci nijak neulehčím a nedoplním žádné podrobnosti bez toho, že bude otevřenější. Nakonec se rozhodla promluvit: „Pomáhám bratrovi ve firmě, kterou táta po válce založil. Rodiče zemřeli, když jsem byla ještě dítě. Anselm je o dvanáct roků starší. Vychoval mě. Nastoupila jsem do rodinného podniku hned po škole.“

Nyní byla na řadě ona, aby čekala a dívala se. Rozmluvil jsem se o naší práci, o tom, že Alec je rozený manažer, kdežto já jezdím po světě a sháním nové zakázky – za několik dní ostatně odlétám do Hongkongu.

Zčistajasna mě přerušila. „Nezašel bys dnes na večírek?“

Poposedl jsem a napřímil se.

„Anselm má narozeniny a pořádá... oslavu. Přijde pár lidí. Koupila jsem mu svetr. Jako obvykle. Ale ty pracuješ na *Lutine*! Vy dva se musíte seznámit a já už jsem přišla na to, jak to zařídit. Budeš mnohem lepší dárek než jakýsi svetr.“

Zrudla, když jsem se jí zeptal, jestli po mně nechce, abych si oblékl plavky a vyskočil z narozeninového dortu.

„Kdepak, nic takového,“ odmítla můj pošetilý pokus o vtip. „Přivedu tě jako svého kluka. Obávám se, že Anselm kvůli tomu pozval jednoho svého kamaráda. Párkrát jsem se s ním už setkala, ve Vídni, ale vůbec mi na něm nezáleží. Brácha se mě mermomocí snaží provdat do nějaké německé průmysl-

nické rodiny a pořád mi vodí domů potenciální ženichy. Naléhá, že mám nejvyšší čas na vdavky. Ty budeš...”

„Tvoje výmluva!“ pleskl jsem dlaní do stolu a zasmál se. „A co je ještě lepší, tvoje *francouzská* výmluva. Pokusím se ze všech sil obhájit čest svého národa.“ Domníval jsem se, že to bude velká sranda. „Přijímám!“

Jenže v té chvíli má dobrá nálada povadla. Vzpomněl jsem si totiž na Alekova slova na rozloučenou. *Pět čtyřicet pět*. Nemohl jsem si dovolit nezúčastnit se prvního potopení k vraku. Řekl jsem jí to a v životě jsem tolik nelitoval slova *nemůžu* jako tehdy. „Leda že bys mě za úsvitu nějak dopravila na potápěčskou plošinu,“ dodal jsem.

Liesel vstala. „Brácha nebo já tě tam zavezeme na motorovém člunu. V noci přespíš u nás. Jsme zpátky ve hře, Henri! Představím tě jako svůj francouzský experiment.“ Usmála se a napřáhla ke mně pravici, abychom ztvdili dohodu.

Hned v té chvíli jsem věděl, že tento okamžik bude vyčnívat vysoko nad všední detaily každodenního života. Její podaná ruka mi připadala jako vytečkováná řádka pro podpis na nové smlouvě, kterou jsem si pořádně neprostudoval. Obvykle bývám opatrnější. Ale stála přede mnou mladá, inteligentní sportovkyně, exotická dívka (nikdy předtím jsem s Němkou nechodil) a byla ochotná to se mnou zkusit. Naproti ní já, již mírně ovlivněný vypitým pivem a také, přiznávám, romantickou touhou. Než jsem ráno vyrazil na výpravu, předsevzal jsem si, že dnešní den, byť třeba jen na několik hodin, převrátím obvyklou křivku svého života a budu více jednat a méně přemýšlet. Souhlasil jsem tedy a potřásl jí rukou. „Tohle jsou mé jediné šaty,“ připomněl jsem jí.

Sáhla do batohu. „Tak to je smůla, na tomhle večírku se požaduje společenský oděv. Ale bratr ti jistě půjčí jeden ze svých fraků. Je sice vyšší než ty, ale na nohavicích kalhot můžeme přeložit lem. Půjďme?“